

Delavska PRAVIČICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Važno vprašanje

Se nikdar v celi dobi obstoja Jugoslovanska strokovna zveza ni vzbudila toliko zanimanja med slovenskim narodom kot v času pojava nove delavske organizacije Zveze združenih delavcev.

Do tega časa je Jugoslovanska strokovna zveza mirno delala v duhu njenega ustanovitelja dr. Janeza Kreka. Delavci so se zbirali v njenih vrstah, se trudili in žrtvovali za njen prosep in pomagali pomoči potrebnim v njenih vrstah. To je bil res kader ljudi, ki je živel v ljubezni in požrtvovanju za dobrobit posameznika in celote. V javnosti se je za JSZ v širšem pomenu prav malo vedelo, ker časopisje je pisalo o njej le takrat, kadar je bilo to zaradi danih političnih razmer potrebno.

Toda prišel je čas težke preizkušnje za JSZ in njeno članstvo. Moderni kapitalistični duh, ki se prav bohotno razvija v človeški družbi, je stavil tudi na JSZ in njeno članstvo zahtevalo, da se prilagodi novim razmeram in takorekro zapusti osnovno linijo neodvisnosti in samostojnosti svojega ustanovitelja dr. Janeza Ev. Kreka. JSZ naj bi se na ta način prilagodila nastalim razmeram, da bi svoja načela in udeleževanje usmerila v tok razmer in bi delavsko vprašanje reševala v okviru široke skupnosti z veliko obzirnostjo na vse mogoče strankarske, politične, gospodarske in narodne momente, ki se pojavljajo. V tem primeru bi bilo delavsko vprašanje v strokovni organizaciji podrejeno značaja. V prvi vrsti bi morala JSZ služiti drugim činiteljem. Za delavstvo bi mogla storiti le toliko dobrega, v kolikor bi to v okviru take podrejenosti konveniralo najrazličnejšim činiteljem, ki imajo vsemogoče vplive na smer take skupnosti. Povsem razumljivo pa mora biti vsakomur, da so člani JSZ hoteli imeti v organizaciji najprvo zaščitnico svojih lastnih delavskih interesov, to se pravi, da JSZ ostane delavska borbena organizacija. To so narekovala našemu članstvu tudi krščanska načela, ki so osnovna podlaga borbe za pravico in resnico. Dobro se zaveda članstvo JSZ pomena časa, ker je prepričano, da če ne bo reševala delavskega vprašanja krščanska delavska organizacija tako kot čas zahteva, bodo to nalogo prevzela druga delavska gibanja, kar pa ne bo v korist ne delavstvu in tudi ne krščanstvu.

Toda čas je svoje napravil kljub najidealnejšim namenom v vrstah članstva JSZ. Med branice najosnovnejših načel krščanstva je hotel vreči jabolko spora in tako se je pojavila v slovenskem katoliškem občestvu nova delavska organizacija Zveza združenih delavcev. Naslanjajoč na slovensko katoliško skupnost in več ali manj z njeno legitimacijo, saj jo je priporočalo ob začetku domala vse katoliško časopisje od strogo verskega do strankarsko političnega, se je vrgla z vso silo na JSZ. Prvenstveno je ta nova delavska organizacija očitala JSZ, da je ta premalo katoliška in si s tem geslom hotela lastiti pravico do obstoja, istočasno pa širiti med nepoučenim delavstvom in razbijati vrste JSZ.

Težak je bil boj v početku s to novo delavsko organizacijo, kateri je pomagal najširši krog časopisja in tudi znani vplivni ljudje po deželi. Marsikdo se je spustil v boj proti JSZ, ki je niti ni poznal. Toda čas je tudi tu svoje prinesel in sam razčistil tudi to za JSZ in njen položaj težko vprašanje.

V prejšnjem stoletju je prevladovalo mišljenje, da pomeni pojem »narod« samo skupino ljudi, ki so med seboj povezani po istem jeziku, včasih še po sorodni vrsti kulture. Naš čas je ponekod k tema dvema znakoma dodal še tretjega, povezanost po isti rasi, torej tudi telesno sorodnost. Medtem, ko je tretji znak prav gotovo zgrešen, saj vidimo prav pri vseh evropskih narodih, da so usedlina vseh narodov, ki so kdaj prebivali na njihovem ozemlju in da so mešanica vseh mogočih ras in rasnih kombinacij, je treba reči tudi za prvi dve označbi, da nas ne zadovoljujeta več.

Politični razvoj v smeri narodnostnih držav, ki je zajemal Evropo od časa velike francoske revolucije dalje z vedno večjo silo in učinkovitostjo, je pokazal v zvezi z nastopom novih oblik gospodarskega življenja, da narod ne more živeti, če ostane omejen samo na kulturno področje, marveč da se mora prenesti narodna enotnost in sila tudi v gospodarsko in politično življenje. Na eni strani se je pokazalo, da je najnaravnejša podlaga novega gospodarstva, ki je pritegnilo v svoje življenje prav vse sloje in tudi malo ljudi, prav narod in njegovo enotno jezikovno ozemlje, na drugi strani pa se vedno jasneje vidi, da je vsak narod, ki je gospodarsko nesamostojen, ki ga obvlada tuj denar, nesamostojen tudi politično, da, celo v kulturnem pogledu ga lahko duši in ovira tujec, ki si z njegovimi žulji množi svoje denarje, vložene v pridobivanje naravnih dobrin, ki bi smele biti samo njihovemu pravemu lastniku, narodu samemu, v korist.

Razvoj zadnjega petdesetletja pa je pokazal tudi še nekaj drugega. Vse evropsko življenje je bilo prav do prosvetljene dobe naravnano skoro izključno samo na ideološke mere in dobrine. Odtlej dalje pa je zraslo novo veliko spoznanje, ki

ZZD se je očitno angažirala za pot, po kateri JSZ po svojih načelih ne more in ne sme hoditi. Njen vstop v sklop delavske skupnosti z Jugorasom, njeno udeleževanje v delavskih ustanovah, to so dejanja, ki gredo daleč preko načel krščanske delavske organizacije pa bodisi s krščanskega, delavskega in pa tudi kakega drugega stališča.

Potrebno pa je razčistiti v tem primeru vprašanje katoliške skupnosti, na podlagi katere se je ZZD pričela in na katere račun je ona vodila ves boj proti JSZ. Po svojih načelih smo spadalci v slovensko katoliško skupnost, ki v političnem življenju daje najširšo svobodo posameznim stanovom, da se uveljavljajo v okviru katoliških načel za resnico in pravico v človeškem življenju. K taki idealno mišljeni kato-

Narod

je v zadnjem času z veliko močjo prodrlo: narodna celota je tako velika vrednota, da je ne smemo zaradi ideoloških ali strankarsko političnih vzrokov tako razdeliti, da izgubimo izpred oči narodne interese in da ohranimo v spominu samo še interese ideološke ali strankarske skupine, ki ji pripadamo. Nobena stranka in nobena ideologija ne sme in ne more zahtevati od nas izdajstva naroda. Narodno izdajstvo je neizmerno večji greh, kakor izdajstvo zahtev katerekoli stranke, v kateri smo včlanjeni. Tista ideologija pa, ki zahteva, da se obrnemo proti svojemu lastnemu narodu, dokaže s tem sama, da nima resnice v sebi.

To spoznanje je v zadnjih desetletjih zraslo v širokem svetu tako med prej tako zelo klerikalizmu vdanim katoličani, kakor med pripadniki mednarodnega, v praksi zato premnogokrat protinarodnega marksizma in med pripadniki prav tako internacionalnega liberalizma. Edvard Kočbek je v zadnji številki »Dejanja« zelo dobro poudaril to narodno skupnost različnih ideoloških taborov. »Nikdar in nikjer ne moreta predstavljati vsega naroda napor in skrb le enega nazora, le enega razreda, le ene stranke ali duhovne skupine... Glede na skupno življenje, ki ga živimo v narodu, je popolna brezpogojnost kakega nazora krivična do ljudi, ki niso istega nazora, krivična pa tudi do zgodovinskega razvoja, ki v okviru enega samega nazorskega zarisa ne more razviti vseh svojih časovnih možnosti... Za zgodovinsko uspešnost naroda potrebno človeško soglasje se torej ne najde med pripadniki ene metafizike (svetovnega nazora), ker prvič v ustvarjanju skupnega blagra nujno odbije vse tiste, ki se z nazorsko dogmatiko ne strinjajo, drugič pa zato ne, ker so vsi pripadniki nekega nazora danes že tudi sami med

seboj etično razdeljeni na ljudi, ki si želijo nove duhovne in družabne preosnove, in na ljudi, ki so povezani s predsodki mišljenja, čustvovanja, navad in strahu... Čim različnejše člene zbira narod v svojih življenjskih naporih za skupnim ciljem, tem bolj človeško je napolnjen in tem bolj gotovo reši svoj obstoj.«

Slovinci se niti v domači, niti v državni politiki nikdar nismo zavedali tega osnovnega zakona političnega življenja. Potrebno je udeleževanje v različnih svetovnonazorskih in političnih skupinah, ki so si lahko med seboj načelno povsem nasprotne, toda to načelno nasprotje v konkretnem življenju nikdar ne bi smelo zaiti tako daleč, da bi pozabili, da smo vsi člani istega naroda in da marsikaterih stvari, ki se gode med nami, ne smemo nositi med druge narode, četudi so naši prijatelji ali celo sorodniki in tovariši v isti državi. Notranja narodna razčlenjenost je zdrav pojav, saj pomeni idejno bogastvo, toda če ta notranja razčlenjenost razbije narodni okvir, pomeni za narod najhujšo nesrečo, ki ga more zadeti.

Pri nas se je to zgodilo. Že pred svetovno vojsko je strankarska razdivjanost dušila pravo narodno življenje, ki ga je s težavo vzdrževal dr. Krek s svojimi najožjimi sodelavci. Po svetovni vojni se položaj ni prav nič spremenil. Slovenski liberalizem je v strahu pred slovenskim klerikalizmom preprečil, da bi dobil slovenski narod v novi kraljevini SHS organične oblike javnega življenja, preprečil je ustvarjenje slovenske enote v tej državi, enote, ki bi jo vodili in kjer bi gospodarili Slovenci sami. Lažinapredna plast meščanov je upala s tem, da je postavila neposreden odnos med posameznega državljan in državo, brez vnesne skupnostne slovenske enote, obdržati pod svojo oblastjo ogromno večino slovenskega naroda, ki ni marala za ponarejene nacionalistične ideologije, s katerimi jih je hranila ta peščica »naprednjakov«. Pa tudi slovenski klerikalizem se ni izkazal prav nič bolje. Tudi on si je v zadnjem času samo zaradi hrepeneja po oblasti nadel težko odgovornost za podaljšanje tega nezdravega stanja.

Pravo jedro hrvaškega vprašanja, ki se rešuje v sedanjih zagrebških pogajanjih, je prav v razmerju hrvaške narodne enote do države. Danes je v državni ustavi priznan sa-

(Nadaljevanje na 2. strani.)

(Nadaljevanje s 1. strani.)

mo hrvaški poedinec. Vsa zahvala bo šla edino veliki politični zrelosti hrvaškega naroda. Brez hrvaške odločne in dosledne politike bi najbrže še dolgo čakali na rešitev življenjskih vprašanj, ki jih v sedanjih pogajanjih rešujejo v Zagrebu.

Z rešitvijo državnega položaja pa za Slovence položaj še ne bo rešen. Nezdravi notranji razkol bo še naprej razjedal naše narodno življenje. Eno od najvažnejših vprašanj, ki se bodo pokazala takoj po rešitvi našega notranjepolitičnega vprašanja bo nujno vprašanje, kako spraviti strankarsko politično razdvajanje, ki se je v stalnem hujskanju preteklih dvajsetih let tako razpasla, v njene prave meje in kako priti do podobno sestavljene vlade, kakor smo jo v enem odločilnem trenutku svojega narodnega življenja, ob prevratu, že imeli.

In le, če bomo odgovorili na ti dve vprašanji in jih izpolnili, bomo pokazali, da smo v resnici vredni življenja pod svobodnim soncem.

O. R.

Primer Jarše

V zadnji »Delavski pravici« smo priobčili članek pod zgorajšnjim naslovom. Toda tiskarski škrat se ga je privoščil v toliki meri, da je ponekod skoraj popolnoma zabrisal njegov smisel. Zato moramo tiskarskega škrate nekoliko popraviti.

V prvem odstavku bi se moralo pravilno glasiti: »Slov. delavec« se je zaletel v funkcionarje organizacije JSZ.

V petem odstavku bi se moralo glasiti: Torej taka pot jim ne diši.

V osmem stavku petega odstavka pa: Če bi pa hotel kdo ocenjevati upravo parskega sklada, t. j. obratne zaupnike in predsednika po pisanju »Slov. delavca«, itd.

V deseti vrsti šestega odstavka bi moralo biti pravilno: V prvi vrsti bi moral upoštevati to »Slov. delavec« itd.

Važno obvestilo!

Izšla je zanimiva brošura pod naslovom »Pot do blagostanja, sreče in neodvisnosti« z zelo pestro in poučno vsebino, ki bo zanimila vsakogar. Ta brošura daje odgovor na vsa sodobna gospodarska vprašanja. Vsakemu človeku — delavcu, kmetu, uradniku, obrtniku ali trgovcu, prav vsakemu bo ta knjižica prav prišla in vsaj bo dobro storil, če se bo ravnal po nasvetih, ki jih bo našel v njej. Odločili smo se poslati to knjižico — do nadaljnjega — brezplačno vsakemu, ki nam pošlje svoj naslov in znamko za 1 dinar za poštino. — Pišite še danes na »MOJ DOM«, Ljubljana, Dvořakova ulica 8.

Gorje vam, pismouki in farizeji, hivaneci, ki dajete desetino od mete in kopra in kumina, pa ste opustili to, kar je v postavi važnejše: pravico, usmiljenje in zvestobo. To je bilo treba storiti in onega ne opustiti. Slepi vodniki, ki precejate komarja, a velbloda požirate. (Mt 23, 23—25.)

V KVALITETI, KROJU IN IZDELAVI NEDOSEGLJIVE, V NIZKI CENI BREZKONKURENČNE

ŽE SAM POGLED V NAŠE IZLOŽBE VAS PRIJETNO PRESENETI IN VABI ZA NAKUP.

Strokovna poročila

Dva svetova

Geslo sedanje družbe je, da mora biti zasebna lastnina zaščitena. Dosledno temu bi morala biti zaščitena tudi delavska lastnina. Nimamo pri tem v mislih le lastnino v ožjem smislu, ampak tudi lastnino v širšem pomenu besede. Nedotakljivo in prepuščeno lastni delavski upravi bi moralo biti tudi vse to, kar delavstvo samo skupaj spravlja bodisi z materialnimi, bodisi z duhovnimi sredstvi. Take vrednote so v prvi vrsti svobodne delavske organizacije in delavske zbornice.

Politični razvoj zadnjih let gre pa za tem, da se ukine nedotakljivost take delavske lastnine. Ukinitve se utemeljuje s totalitarnimi gesli.

Kaj določa zakon glede delavskih zbornic? Ta pravi (§ 36. Zakona o zaščiti delavcev), da so delavske zbornice razredna predstavništva delavcev in nameščencev na ozemlju naše države.

Naloga delavskih zbornic pa je (§ 37. zakona o zaščiti delavcev), da ščitijo ekonomske in kulturne interese delavcev in nameščencev.

Kaj pravi delavstvo o delavskih strokovnih organizacijah?

Delavci in nameščenci so popolnoma osvojili določila zakona o bistvu in nalogah delavskih zbornic in so še bolj razširili in poglobili smisel delavskih zbornic.

Ako bi šlo delovanje delavskih zbornic v žargonu političnih organizacij, bi morala obstojati v upravi delavske zbornice večina in manjšina. Večina bi vodila upravo, manjšina bi pa bila v opoziciji. Dosledno temu bi morala delovanje večine že iz principa kritizirati, čeprav krivično.

Zanimiva razprava pri „Šeširju“ v Škofji Loki

Na predstavo JSZ ravnateljstvu podjetja »Šešir« v Škofji Loki v pogledu delnega zvišanja plač, je upravni svet sklical razpravo, ki se je vršila v ponedeljek 24. aprila t. l. Te razprave so se za podjetje udeležili gg. dr. Slokar, predsed. upravnega sveta, Remec in ravnatelj podjetja. Za JSZ tov. Rozman — predsed. skupin tov. Polenc in še nekaj zastopnikov ZZZ.

Razpravo je vodil dr. Slokar. Kratko je navajal težave, ki jih ima podjetje glede nakupa surovin in se čudil, da delavstvo ne sprejme ponudne nagrade v obliki 14 dnevne plače. Predno smo o tem nadalje razpravljali, je predsed. obrat. zaupnikov tov. Logonder izjavil, da zastopnika ZD, ki je kolikor znano samo tajnik ZZZ in ne referent ZD, ne prizna kot zastopnika za delavske ustanove. ISZ ni prosila DZ za zastopstvo, prav tako ne obrat. zaupniki. Nato se je še ugotovilo, da je ZZZ že imela sama s podjetjem pogajanja, nagrado sprejela in se odrekla nadaljnjemu mezdnemu gibanju. To dokazuje tudi zapisnik, ki ga je delavstvu prečital g. ravnatelj. Zato se čudimo, kaj sploh na razpravi iščejo, ker so pogajanja že zaključili.

Zastopnik JSZ tov. Rozman je na ugotovitve zastopnikov podjetja, da spor med organiziranjem ne spada v razpravo, ugotovil, da gre pri takih vprašanjih za pošteno sodelovanje, ki ga tu ni bilo. Predsednik tov. Polenc je pojasnil, kako je ZZZ izgrala ponudbo za enoten nastop in se šla sama pogajati s podjetjem, kar priča tu-

Delavci in nameščenci so se tega dobro zavedali. Zato so šli pot, katero jim je narekovala strokovna misel. Strokovne organizacije so bile mnenja, da mora v resnici postati delavska zbornica skupna last delavcev in nameščencev. Zaradi tega je morala biti delavska zbornica tisti osrednji forum, ki je sicer puščal delavskim strokovnim organizacijam popolno svobodo, vendar pa pravilno urejeval interese posameznikov tako, da je bila skupnost vedno na prvem mestu.

Naša delavska zbornica je bila zaradi tega vzorno etnotna, kadar koli je šlo za obrambo skupnih interesov. Dajala je vedno lep zgled za pravilno demokratsko upravljanje javnih poslov, ki širokogrudno dopušča različne nazore, a ki zna podrežati frakcijske interese koristim celote.

Omenili smo že, da ni ta skupnost prav nič omejevala svobodnega delovanja strokovnih organizacij. Vsaka je svobodno delovala po svojih načelih, pa lastnih vidikih. Zaradi tega je tudi vladalo živahno tekmovanje delavskih strokovnih organizacij na terenu, ki je često šlo zelo v živo. Vendar je pa bilo tekmovanje moralno neoporečno, če izvzamemo nekatere primere. Tudi tukaj se je poznal vpliv delavske zbornice. To je krepilo je zavest delavstva, da more kljub raznim načelnim prepričanjem vedno imeti pred očmi dejstvo, da se pri brambi skupnih delavskih interesov ne sme ločiti ali pa take akcije celo razbijati oziroma onemogočati.

Tudi v tem pogledu pomeni dosedanje upravljanje delavske zbornice velik plus. S tem je delavstvo tudi notranje dvigalo in tako doprinašala k konsolidaciji delavskega stanu.

di zapisnik. Gosp. dr. Slokar je ugotovil, da je upravni svet sam brez inicijative kogar koli ta znesek za delavstvo določil in da se ni o tej zadevi z nikomur pogajal. Tajnik ZZZ je nato ponovno trdil, da je večkrat o tej zadevi govoril z njim telefonično, kar je g. dr. Slokar dosledno zanikal. Ker poznamo g. dr. Slokarja kot resnega človeka, to prav radi verjamemo. Zdi se nam, da je ZZZ za to zvedela in brez truda hotela priti do neke slave, za katero seveda ni položila nobenega truda. Seveda se ji je to v polni meri ponesrečilo.

Sploh je zastopnik ZZZ bolj branil stališče podjetja kot gospodje sami, tako da ga je eden od obratnih zaupnikov vprašal, ali sedi na razpravi kot zastopnik podjetja ali delavstva.

Predsednik skupin tov. Polenc je nato ugotovil, da JSZ ni odklonila nagrade, ki jo je določilo podjetje, le to želi delavstvo, organizirano v JSZ, da se ta znesek izplača v obliki povišanja.

Zastopnik JSZ je nato ponovno ugotovil, da ni točna trditev podjetja, češ, da JSZ oziroma njeni člani odklanjajo nagrado. Z dopisom je bilo sporočeno podjetju, da se to sprejme, toda brez vsakih obveznosti. Danes smo se pa zato sešli, da to vprašanje v sporazumu z obema strankama rešimo. V veliki večini organiziranega delavstva ponovno stavljamo gg. upravnim svetnikom predlog, ki je znan iz naše predstavitve in želimo, da ga upravni svet ponovno pretrese in kolikor je v danih razmerah, mogoče ugodi.

Rudarji

Na prošnjo »Delavske zbornice« objavljamo:

Pred enim letom je bila sklenjena nova pogodba za rudnike TPD, ki je do 30. IV. 1939 neodpovedljiva, po tem roku pa se jo more odpovedati na štirimesečno odpoved.

Zaradi občutnega porasta draginje in gotovih še vedno neurejenih zadev (na pr. kategorizacija, napredovanje, uvedba dopustov, katere že uživajo rudarji v državnih rudnikih) so začele strokovne organizacije rudarskega delavstva akcijo za prilagoditev pogodbe novo nastalim draginjskim razmeram ter upravičenim zahtevam delavstva. Dne 13. aprila se je vršila v Trbov-

ljah delegatska konferenca vseh treh rudarskih organizacij, II. skupine rudarske zadruge ter strojniške zveze, ki je po triurni razpravi izdelala soglasno načrt za revizijo obstoječe pogodbe pri TPD, ki bo te dni predložen ravnateljstvu TPD s predlogom, da se vrše pogajanja za spremembo in dopolnitev sedanje pogodbe, ne da bi isto ena ali druga stran odpovedala.

Krščansko socialistična ideja ni samo za dobre in mirne čase: nesti jo moramo tudi skozi hude dni in jo okrepiti v blaginjo slovenskega ljudstva!

Gradimo

Ako človek malo širše pogleda proletariat sveta, bo takoj zapazil veliko razliko med ameriškim in evropskim delovnim slojem. Ne samo da je gospodarsko ameriški delavec na boljšem, tudi kulturno je precej pred nami. Medtem ko je naš evropski delavec kulturno precej zaostal ter po miselnosti nadaljuje s »tradicijo« fevdalizma, to je časov, ko je pel po hrbtih naših pradedov bič graščakov in se to nadaljuje s tem, da smo postali sužnji stroja in velekapitala, ostaja ameriški delavec v pojmovanju človekove osebnosti svobode daleč pred nami, čeprav tudi njemu ni najbolje. Vzrok naši zaostalosti je gotovo v prvi vrsti slabše mezdno stanje, ki skoraj ne daje sredstev za izobraževanje samega sebe.

Izobrazba, ki jo dobivamo od drugih, je zelo pomanjkljiva. Učimo se koliko je planetov in koliko lun, ne zveš pa mnogo vsakdanjega in za življenje potrebnega. Potrebno bi bilo, da bi tudi preprost človek dobil toliko izobrazbe, da bi lahko dojemal dogajanja v današnjih dneh in v bodoče. Tako smo pa vse preveč vsi navezani na meščansko časopisje, ki nam vsak svetovni dogodek prikaže ali kot »borbo za nacijo« ali pa »za vero«.

Zivimo v resnih časih. Ves svet trepetaja in je podoben smodnišnici. Samo ena iskra in vse bo šlo! Ostale bi vdove, sirote in grobovi... Trinajst milijonov iz svetovne vojne še trohni... Mali človek si nikdar ni želel vojne. Vojno so hoteli vedno samo tisti, ki so računali, da bodo na račun krvi zvišali svoje zlate rezerve.

Zgodovina, najboljša učiteljica narodov, nam pove, da so bili vsi glavni vzroki vojn čisto gospodarskega pomena.

Tako vidimo, da je špansko-ameriško vojno (1898) prizoril ameriški sladkorni sindikat. Vojna med Čile in Perujem (1877—1878) se je bila za posest bogatih ležišč solitra. Bursko vojno (od 1899 do 1902) je prizoril angleški velekapital, ker si je hotel pridobiti diamantska in zlata ležišča. Prav tako je bila svetovna vojna borba angleškega in nemškega imperija. In če vzamemo še zadnje, komaj končane boje, vidimo, da so igrali interesi gospodarstva oziroma velekapitala glavno vlogo. Seveda zna časopisje vse to lepo zaviti v »nacionalne borbe«.

Vsi ti procesi so šli vedno mimo človeka. Človek se je vedno moral umakniti sili denarja. Vsi so vedno pri vsem tem pozabljali na § 5. vedno veljavnega zakona s Sinajske gore, ki se glasi: »Ne ubijaj!« Še bolj pa pozabljajo na Kristusovo zapoved: »Ljubi svojega bližnjega...«

Dolžnost nas vseh je, da se izobrazujemo, da gradimo pri vsakem posamezniku smisel za nov družabni red, ki bo upošteval človeka in ne bo gledal v njem le sužnja. Gradimo preko vsakdanjih preklarij in reakcij, ker čas danes zahteva celega človeka, bodočnost naj nas pa najde izklesane borce.

Tip.

Zapiski

Kongres Jugorasa bo v Ljubljani 7. maja z manifestacijskim zborovanjem v unionski dvorani. Kongres bo organizirala Zveza združenih delavcev. K udeležbi bo vabljeno seveda slovensko katoliško delavstvo. Pripravljalni odbor pravi, da se bo kongresa udeležilo mnogo odličnih predstavnikov narodnega in državnega življenja. Kongresa se bo udeležilo tudi mnogo članov Jugorasa iz Srbije in centralno tajništvo Delavskih zbornic, ki je sedaj v rokah Jugorasa. Vsej prireditvi so dali naziv »I. slovenski delavski tabor«.

80.000 din iz postavke za delavski tisk in izobrazbo je upravni odbor Delavske zbornice razdelil med strokovne delavske organizacije. Po 3000 din sta dobili organizaciji, ki imata v novem plenumu Delavske zbornice svoje zastopstvo (to so grafičarji in strojniki, ostalo so dali ZZZ, ki ima v zbornici 53 svojih delegatov, vstevši zastopnike nameščencev.

26. aprila tega sta minili dve leti, odkar je umrl veliki hrvaški borec za pravice delavstva in dolgoletni predsednik bratskega »Hrvatskega radniškega saveza« (HRS) Ivan Peštaj. Delavstvo, organizirano v HRS, je počastilo spomin tega velikega delavskega borca in organizatorja ter iskrenega Hrvata.

Do naših krajev

Hrastnik

Ker je bila širša seja 16. t. m. slabo obiskana, opozarjamo tovariše, da je potrebno, če se naj stanje rudarjev izboljša, pokazati več zanimanja za organizacijsko delo; posebno pa še sedaj, ko so v teku rešitve važnih vprašanj. Opaža se tudi, da nekateri pozabljajo na svoje dolžnosti in mislijo, da je že vse storjeno, če so vpisani kot člani strokovne skupine. Če hočemo res doseči kako izboljšanje sedanjega stanja in družabnega reda, moramo vsi korajžno prijeti, obenem pa tudi z vestnim plačevanjem članarine pospeševati delo naše centrale, ki je navezana le na naše prispevke. »Če nič ne žrtvuješ za izboljšanje, tudi nisi upravičen godrnjati nad svojim položajem!«

Na seji smo sklenili, da bodo dne 30. t. m. (na prihodnji širši seji) izključeni iz naših vrst vsi tisti, ki za januar tega leta kljub neštetim opominom še niso poravnali svojih obveznosti in se tozadevno niti ne opravičijo.

V obratu »Hrastnik« je na progi v oddelku A-kopa v IV. obzoru pričel uhajati iz stene plin metan v velikih množinah, tako da je napolnil poleg tega še sosednja dva oddelka vse do III. obzora. Posrečilo se je progo zajeziti, plin pa odvajajo po v ta namen napeljanih ceveh.

1. maja bo v tukajšnji cerkvi Kristusa Kralja sveta maša rudarjev JSZ. Udeležite se je vsi! Kdor pa utegne, naj se ta dan pridruži izletu okoliških skupin JSZ na Sv. planino.

Dne 30. t. m. ob 8 uri bo širša seja v dvorani Prosvetnega društva. Nihče naj ne manjka. Ostalim krščanskim delavcem, ki še niso člani JSZ, pa kličemo: pristopite v naš krščanski delavski tabor, da si priborimo to, do česar ima delavec za svoje delo pravico. Udeležba na sestankih in sejah, ki so vedno pravočasno objavljene v našem glasilu, je vsem, ki pridejo z resnim namenom, prosta.

23. aprila tega leta smo se z namenom, prisostvovati zborovanju — »protesta slovenskih delavcev proti Delavski zbornici« — zbrali v dvorani tuk. rudarskega doma. Sklicatelj tega zborovanja sodr. Praprotnik nam je sporočil, da je bilo zborovanje od strani okrajnega poglavarstva dovoljeno, pač na naknadno od banske uprave zabranjeno in se zato ne sme vršiti. — Oglasili smo se prisotni krščanski socialni delavci, člani JSZ — pobili napade na vero in povedali, da naj puste vero v miru, kajti dejstvo, da vodi zelence župnik K. in da se krščanski politični ekstremisti družijo v tej fašistični del. organizaciji, je njih zasebna stvar, ki nima s katoliško vero nobenih stikov. Mi Krekovi slov. kršč. del. borci smo prišli na zborovanje, da protestiramo proti nasilstvom nad slovenskim delavcem. Vendar smo pa odločni borci krščanstva in napadov nanj prav vsled skupnega sodelovanja ne trpimo. G. župan sodrug Malovrh jim je nato zadevo objasnil in jih opozoril, naj napade na vero opuste, ker s tem nima vera nikake zveze, nakar so se nam prizadeti osebno opravičili.

Brdo

Dne 22. aprila je imela skupina opekarskega delavstva Brdo v gostilni g. Margona na Brdu članski sestanek. Kljub temu, da je bil sestanek dobro obiskan, jih je še precej manjkalo, saj imamo v tovarni zaposlenih okrog 100 delavcev in delavk. Sestanka se je pa le udeležilo 65 članov. Ker je bil tov. predsednik službeno zadržan, je vodil ta sestanek tajnik skupine tov. Skof. Poročal je članstvu o izidu mezdnege gibanja in o dogovoru, ki je bil sklenjen s podjetjem dne 31. marca 1939. Pripomnil je, da si delavstvo ni dosti izboljšalo plač, vendar je delen uspeh. Tako vidimo, da je JSZ še vedno možna voditi vsa pogajanja, čeprav je na sestanku ZZZD v gostilni Jamnik na Vrhovcih bivši tajnik JSZ Lombardo izjavil, da si opekarsko delavstvo ne bo ničesar več priborilo. Mi delavci in delavke, člani JSZ, smo te izjave veseli, kajti s tem poviškom, ki smo ga dobili, imamo še večje zaupanje v JSZ. Tovariš Skof Franjo je pozival članstvo tudi k rednemu plačevanju članarine. Centralo sta zastopala tovariša Stibilj iz St. Vida in urednik »Delavske pravice« tov. Musek. Tov. Stibilj je v svojih izčrpnih besedah obrazložil članstvo delo JSZ. Dalje je pozival

članstvo, naj se pripravi za volitve obratnih zaupnikov, da pokažemo, da JSZ ne peša, ampak da vidno raste. Omenil je tudi, da je JSZ izdelala za opekarni Brdo in Vič osnutek kolektivne pogodbe, ki bo v najkrajšem času predložena podjetju. Tov. Musek je v svojih izčrpnih besedah začrtal krščanstvo JSZ. Pripomnil je tudi, koliko je morala v zadnjih časih JSZ prenesti napadov in da kljub temu neustrašeno stopa naprej v borbo za delavske pravice. Članstvo je obljubilo, da se bo še bolj točno udeleževalo sestankov in izpolnjevalo svoje obveznosti napram organizaciji. Želimo pa, da bi še večkrat prišla k nam tovariša Stibilj in Musek.

Izjava.

Ker je bil tov. predsednik službeno zadržan in se ni mogel za vodstvo tega sestanka pripraviti, je poveril to nalogo meni kot skupinskemu tajniku. Morda novi člani ne poznajo dovolj predsednika skupine. Izjavljam vam, da je predsednik skupine naš agilni tov. Trček Franc, ki je tudi prvi vpljal v tovarni našo strokovno organizacijo. Skof Franjo, tajnik.

Škofja Loka

V nedeljo 30. aprila t. l. se bo ob pol 10. uri vršil v prostorih gostilne Plevna na Trati redni letni občni zbor naše krajevne skupine, katerega se bo za centralo udeležil tov. Marinček, ki bo poročal tudi o uspehu izvršene intervencije pri podjetju »Inteks«. Vse članice in tudi ostalo delavstvo vabimo, da se tega zbora v kar največjem številu udeleže.

Vevče

V nedeljo 30. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne se bo v prostorih gostilne Gašperlin v Vevčah vršil članski sestanek naše skupine. Na sestanku pride kot zastopnik centrale tov. predsednik Žumer. Vse tovariše in tovarišice vabimo, da se tega sestanka udeleže.

Volitve obratnih zaupnikov bodo 12. maja. Te volitve bodo pokazale ali vevško delavstvo še razume pravo delavsko borbo, ki jo vodi JSZ.

Maribor

Preteklo soboto se je poročil član načelstva ekspoziture JSZ in predsednik KDM Arih Andrej s članico Stumberger Marico. Na novi življenjski poti jima želimo obilo sreče in blagoslova.

Trbovlje

V sredo 3. maja bo v tajništvu ob 5. uri popoldne splošni članski sestanek z važnimi poročili zaradi delavskih socialnih ustanov.

Nekateri člani so mnenja, da so še vedno člani skupine, čeprav prispevkov ne poravnava in so v zaostanku že več mesecev kljub opominom podblagajnikov in samo vedrijo v organizaciji zato, da odbor zanje posreduje. Temu bo odbor napravil s 15. majem konec in bodo vsi taki iz skupine izključeni. Kdor zahteva, da organizacija za njega dela, je dolžan, da ji prispevke, ki so malenkostni, redno poravnava. Vsi takšni, ki so na zaostanku, imajo še čas ostati člani skupine do 15. maja, kdor pa do tega dne ne poravnava članarine še za mesec april v tem letu, je prenehal biti član skupine. Ne same pravice, marveč tudi dolžnosti imajo člani do skupine.

Apače

Ker se še vedno kljub zadnjemu opominu v »Delavski pravici« niso oglasili vsi člani, da poravnajo članarino, ki jo dolgujejo že več mesecev, vaš še enkrat prosimo, da jo poravnate čimprej, ker smo vas primorani drugače izključiti.

Posebno pa vse člane od Veržeja pa do Sladkega vrha opozarjamo, da se udeležite delavskega sestanka dne 30. aprila ob 9. uri v gostilni g. Berlana v Gornji Radgoni, ki bo zelo važen. Pride zastopnik iz Maribora ter nas bo poučil glede volitev delavskih zaupnikov, ki se bodo vršile v sredini maja. Več boste izvedeli na sestanku. Udeležba tega sestanka je važna za vsakega, zato naj bo udeležba čim večja, da na ta način pokažemo, da je JSZ v Apačah močna in nepremagljiva. Odločno in vsem enako: Na sestanku vse delavstvo in novih naj pride še več! Vsi vabljeni!

Preserje

Strokovna skupina lesnih delavcev v Preserjah ima članski sestanek v nedeljo 30. aprila popoldne ob 2 v gostilni Kriškar. Tovariši, pridite v velikem številu! Pripravili se bomo tudi za volitve obratnih zaupnikov. Pride tudi zastopnik centrale.

Črna pri Kamniku

V nedeljo 30. aprila bo sestanek skupine JSZ-»Kaolin« v gostilni Logar v Crni. Udeležba je zav se člane strogo obvezna.

Gornja Radgona

V nedeljo 7. maja se vrši za delavstvo pri regulaciji Mure sestanek ob 9. uri dopoldne v gostilni Berlan v Gornji Radgoni. Vse članstvo naprošamo, da se sestanka sigurno udeleži. Pogovorili se bomo o volitvah delavskih zaupnikov in drugih važnih vprašanjih.

Vič pri Ljubljani

V soboto popoldne smo imeli na Vrhovcih v prostorih g. Jamnika članski sestanek. Udeležba bi morala biti boljše. Delavci na naši opekarni naj posnemajo one iz Brda, ki so se istega dne sestanka polnoštevilno udeležili.

Na sestanku nam je poročal tovariš Stibilj in predsednik tov. Nagode. Delavstvo zahteva svobodne volitve v vse svoje socialne ustanove. Zaupanje bomo izkazali samo tistemu, kateri nam bo pustil svobodno organiziranje. Nasprotno nikdar ne bomo zaupali onim, ki tlačijo delavno ljudstvo na vseh področjih. Delavci, vaši voditelji so in ostanejo samo delavci. Prihodnji sestanek skličemo prav kmalu, na katerega že danes vabimo vse člane. Da ne bodo zopet padale opazke: da naj bo sramota za one, ki nimajo niti eno urico časa za delavski sestanek.

Guštanj

Skupno zborovanje obeh svobodnih strokovnih organizacij JSZ in SMRJ se je vršilo pri nas v nedeljo, dne 23. t. m. Za SMRJ je poročal dr. Reisman, za JSZ pa tov. Kores. Delavstvo je soglasno zahtevalo, da se pravilnik o podpiranju brezposelnih izpremeni v smislu predlogov, ki so jih predlagale svobodne strokovne organizacije. Prav tako delavstvo odločno odklanja vsako imenovanje zastopstev v razne socialne ustanove od strani oblasti. Kovinarji soglasno vztrajajo na svobodnem združevanju delavstva in odločno zavračajo kakršno koli organizacijo, ki bi bila postavljena od zgoraj navzdol, ker bi kovinarji tako imenovanega delavskega zastopstva ne smatrali za resno ter bi vsled tega do njega ne mogli imeti pravega zaupanja. Pustite nam svobodo združevanja, kakor je to določeno po zakonu o zaščiti delavcev in v obrtnem zakonu. Združeno delavstvo je na tem zborovanju sprejelo tudi resolucije, v katerih zahteva, da se naša socialna zakonodaja ne okrne.

Jesenice

Obveščamo vse člane in prijatelje, da se bo v nedeljo 30. t. m. dopoldne ob 10. darovala sv. maša za umrle člane naše skupine, in sicer v župni cerkvi na Jesenicah. Udeležite se v čim večjem številu.

Pridobi svojega trgovca, da bo oglaševal predvsem v tvojem listu »Delavski pravici«!

Delavske žene in dekleta pišejo

Žena — delavka

Kakor pravijo, bodo še bolj izrabljali vsako priliko za izkoriščanje žen v tovarnah in obeta se še velika borba za pravice poročenih žen v tovarnah. Vendar se pa me delavke — žene in dekleta — ne smemo pustiti več tako izkoriščati od podjetnikov, kakor je bilo to v navadi doslej. Sedaj naj pokažejo žene-delavke, kaj zmorejo same s pomočjo organiziranega delavstva. Casopisje je objavilo, da slovenski narod propada. Kdo je kriv tega? Kapitalizem, ki zabranjuje tudi poročeni delavki roditi otroke, ki poročene žene delavke in matere ne sprejme navadno več nazaj na delo. Mož pa ne zasluži od teh plačah toliko, da bi mogel pošteno preživljati svojo družino. Samo ta primer: pride družinski oče v tovarno; delati mora mesec dni zastoj in šele potem ima po 2 din na uro. To

ČASOPISI PIŠEJO

»L'AUBE« (9. 4. 39) piše izpod peresa Margerite d'Escola: »Naboth je imel vinograd ne daleč od palače samarijskega kralja Ahaba. »Prodaj mi svoj vinograd,« je rekel ta, »naredil si bom sadovnjak.« Naboth pa je rekel Ahabu: »Bog me varji prodajati dediščino svojega očeta!« Kralj se je tako jezil, da ni jedel in ne pil. Tedaj mu pravi žena Izabela: »Ali si ti kralj v Izraelu? Vstani in jej! Razvedri se! Poskrbela ti bom vinograd!« — In obdolžili so Nabotha velikega zločina: »Preklet si Boga in kralja!« so ga obtoževale krive priče. Odvedli so ga iz mesta in ga kamenjali. In kralj je dobil njegov vinograd... Toda, kralj Ahab je padel v boju in psi so lizali njegovo kri... Tako je umrl mogočnej, ki je kljub neizmernemu bogastvu izropal siromaka. Nabothova kri, prelita po krivem, je prišla nadenj in nad njegov rod. Ko nas vznemirjajo dejanja mogočnikov naših dni, se spomnimo zgodbe o Nabothovem vinogradu.«

»NEDELJA«, ki izhaja v Zagrebu in je priznan katoliški list, piše v velikonočni številki o katoliškem življenju češkega naroda sledeče zanimive vrste, ki pa so — žal — se odlomek članka, ki ga je napisal Vita Van: »V naši sredi... je zelo razširjeno mišljenje o popolnem verskem in moralnem propadu češkega naroda. Neka časniška agencija je s tendenčnimi nameni razširjala vesti, da so Čehi vseskozi zastrupljeni z boljševizmom. Radovedni svet je to novost takoj z zvonički naznanil vsem tistim, ki jim bo dobro služila v njih namene. Živimo v času, prepolnem tendence, tekme, preseganja in sovraštva. Čudno pa je, da med naše katoliške vrste počasi in oprezno prodira miselnost skupine, ki ji nikoli ne želimo pripadati. Čehi so boljševiki! Zanimivo! Škodine tvornice v Vitkovicah, ostravski in kladenski rudniki — vse to kar mrgoli komunistov! Praga je rdeča! General Sirovy je pajdaš Stalinov! Zelo zanimivo! Lahko je zadet, kdo je čutil potrebo kompromitirati pred svetom tedanjega predsednika vlade, ki je izvedla mobilizacijo. A kdor vsaj malo razume stvar in kdor pozna zgodovino čeških legij, ta se bo zelo začudil logiki naših dni...« itd. Zakaj prinašamo ta citat? Ker so se tudi pri nas našli ljudje, zavijali kakor spokornjenci iz doline Sentflorijanske oči in govorili o modrem frasonskem trikotniku, o framasonih in boljševikih, ki so uničili češko republiko! Temu se smeje danes vsak šolarček!

»KATOLIČKI TJEDNIK« objavlja v 17. številki članek nadškofa dr. Ivana Šariča: »... Vedno je bolje, da se brani meja med klerom in laiki, med Cerkvijo in svetom. Kjer se na to ne pazi, bo slej ko prej prišlo do rivalitet in nasprotij, a v škodo Cerkve in ljudstva. Duhovniki morejo in morajo biti tudi narodni delavci, toda le v drugi vrsti, brez vodstvene odgovornosti in brez poklicnega angažiranja. To je delokrog laikov. Nihče ne more biti istočasno apostol in človek tega sveta. Nekaj na njem bo gotovo škodo trpelo. Navadno, smo pač ljudje, pa trpi to, kar je dobrega, vzvišenega in težjega. Duhovniki v laškem delu lahko izgube smisel za vse cerkveno in duh duhovniške pobožnosti. Cerkev pa tega noče. Niti ljudstvo si tega ne želi. Ljudstvo hoče, da ostane duhovnik duhovnik, ne pa vojvoda, ekonom, politik itd., niti — škric.«

je naravnost blazna ironija. Če hoče država, da se bo število rojstev zvišalo in da bo naša mladina krepka in zdrava, duševno in telesno dobro razvita, mora posvečati več pažnje ženam delavkam. Od njih zavisi usoda človeštva. V tem smislu bi morala država v najkrajšem času ukreniti vse potrebno, da se razmere v tem oziru uredijo. V prvi vrsti bi bilo treba zvišati možem plače in znižati cene življenjskim potrebščinam, tako da bo naš mož lahko pošteno preživljal ženo, otroke in sebe. Na ta način bi se življenje obrnilo v pravo smer! Žena-mati bo svoje moči posvetila domu in se ji ne bo treba mučiti ves dan v tovarni, ponoči pa doma. Samo na ta način bomo mogle dati narodu in državi zdrave potomce, ki bodo v ponos narodu in državi in zraven tega svojim staršem. Zato pa žene-delavke, pogumno v boj za svoje pravice! Tacar Angela.

Razgledi

Italija in Jugoslavija. O nedeljskem sestanku med jugoslovanskim zunanjim ministrom Markovićem in italijanskim zunanjim ministrom Cianom je bilo izdano naslednje uradno poročilo: »V toku razgovorov, ki so se vodili v Benetkah dne 22. in 23. aprila 1959 med italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom in jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Cincar Markovićem, so bila vsestransko proučena različna vprašanja, ki v današnjem položaju zanimajo obe sosednji in prijateljski državi, pri čemer so se upoštevali tudi zadnji dogodki v Albaniji. Ta proučitev je še enkrat potrdila popolno pristranost, ki obstoja v odnosih med Italijo in Jugoslavijo, pristranost, ki se po zaključku belgrajskega pakta, ki je zavaroval mir na Jadranu, kot tudi spoštovanje medsebojnih interesov, ki so konsolidirani in okrepljeni v vseh oblasteh in vseh smereh. Oba ministra sta bila soglasna, da se sodelovanje, polno zaupanja, ki obstoja med obema državama ter med Jugoslavijo in Nemčijo, poglobi tako na političnem kakor tudi na gospodarskem polju za ohranitev miru in izboljšanja položaja v Podonavski kotlini. Kar se tiče odnosov do Madžarske, sta oba zunanja ministra proučila položaj, ki izhaja iz nedavnih dogodkov ter sta ugotovila z zadovoljstvom, da so se odprle poti h koristnemu razumevanju med vladama v Belgradu in v Budimpešti.« Italijanski in nemški časopisi pišejo zelo obširno o teh razgovorih in splošno poudarjajo, da pomeni prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo zelo velik uspeh za politiko osi Rim-Berlin. Dr. Marković je odpotoval tudi v Nemčijo na podobne razgovore kot jih je imel v Benetkah. Angleški in francoski listi ne poročajo posebno obširno o najnovejšem razvoju jugoslovanske zunanje politike.

Grenki spomini na češko-slovaško državo so še vedno živi. Po septembrski premostitvi meja in odstopitvi sudetskega ozemlja Nemčiji se je popolnoma izmenjala vsa dotedanja češka politika. Stopili so v vlado novi moški in vodili politiko v popolnem skladu in soglasju s sosedno Nemčijo. Vojaške naprave so v glavnem prešle v last Nemčije, čete so demobilizirali in pričeli organizirati gospodarsko sodelovanje z Nemčijo. Gospodarsko so postali popolnoma odvisni od nemškega gospodarstva. Vseeno niso mogli ohraniti svoje neokrnjene samostojnosti. Doletela jih je razdelitev države in protektorat nad češkim ozemljem. Nemčija je potrebovala popolno varnost za svoje nadaljnje delo.

Neodločnost Anglije ter dvomnost njene politike je pred tremi leti pričela odločilno slabiti dobre zveze med demokratičnimi narodi. Spriči neodločnosti Anglije in njene nejasne politike so se oslabilo mnoga poveljna trdna zavezanstva. Razne srednje in manjše države so se pričele na svojo roko zanimati za svojo varnost in iskale prijateljev v deželah, kjer so vedno bili njihovi sovražniki. Padlo je Društvo narodov po zaslugi angleških konservativcev, padlo je tudi zaupanje v vzajemno pomoč napadenih pred napadalci.

Anglija popravlja, kar se še popravi da. Po septembrskih dogodkih lani se je pričela z bajno naglico oboroževati. Po zatonu Češke pa je pričela tu-

Ne pohujšujmo se nad slabotnimi ljudmi, ki se boje boja; za zgled si vzemimo močne in odločne, ki se ne boje ničesar!

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900. Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani. Izdaja za konzorcijsko »Delavske pravice« Srečko Žamer, Ljubljana. Tiska Zadržna tiskarna r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejce)

di delati za ustvaritev bloka miroljubnih držav. Popoln prelom z njeno dotedanjo politiko pomeni, da je dala poročstvo Poljski, Grčiji, Turčiji in Romuniji za varnost njihovih meja. Temelj in močno podlago njeni politiki pa daje velika in močna trozveza Anglija, Rusija, Francija. Ta zveza daje tudi drugim manjšim državam upanje na boljše bodočnost.

Kdo je ogrožen? Nemčija je zaradi Rooseveltovega poziva Hitlerju, da naj da jamstvo, da ne bo napadel nobene izmed 30 držav, ki jih je našel, vprašala nekatere države, če se res čutijo ogrožene. Objavljeni so bili odgovori Švice, Holandske, Finske, Danske, Romunije, Švedske, Egipta. Egipt je odgovoril, da ni vedel za Rooseveltovo pismo pred objavo, da pa pozdravlja vsako nenapadno mirovno pogodbo. Svojo neodvisnost bo Egipt branil za vsako ceno. Romunija je odgovorila,

JSZ — edina krščanska strokovna organizacija

V nameščenski organizaciji, priključeni JSZ, so se nabrali pred sedmimi, osmimi leti nekateri nameščenci, posebno z OUZD, ki so se šli »strokovničarje« v brezposelnosti. Izven službe so bili brezposelni, ker jim takratni režim JNS ni pustil ne politizirati ne prosvetariti. Po kratkem času članstva pri JSZ so se naenkrat smatrali za zmožne voditi in odločati o JSZ. Zabili so šepetati okrog, da je vodstvo JSZ zastarelo, okostenelo in da je treba poživitev — z njihovimi silami seveda. JSC se na ta šepet ni ozirala, ker se za vodstvo organizacij ne more nihče pogajati brez obširne zbornice, razen tega so pa vodstva željni šepetavci pokazali vse premalo smisla za dejansko delo v strokovnem gibanju. Ko se je ponesrečil na znanem obširnem zboru JSZ navedenim gospodom poskus dobiti v roke načelstvo JSZ, v katerem naj bi komandiral g. F. Preželj, so počasi zapustili eden za drugim JSZ in jo pričeli napadati kot nekrščansko in kompromisarsko, o čemer prej niso znali povedati niti besede.

Ni treba poudarjati, da vse te kaše in zastopništve niso kuhali ti mladi gospodje, ki so jih redili in jih še redde delavski žulji, sami, temveč da so jih vneli drugi, ki se sami niso upali stopiti na plan, da se ne bi »umazali« ob stiku z delavstvom. Gospodje, ki so stopili izpod strehe JSZ, so si pričeli kmlau graditi novo hišo, imenovano »združeni nameščenci in delavci«. Iz nje so pričeli napadati JSZ, da je premalo katoliška, da njeno vodstvo ne hodi k procesijam, da se družijo s socialisti v delavski zbornici, katere praga ne bodo oni nikdar prestopili, da se ne drži papeževih okrožnic itd. O sbi so govorili, da so za najčistejše katolištvo, da so za nov način borbe za delavstvo in da so zato proti stavkam in vsemu, kar smrdi po marksizmu. Po marksizmu pa jim je smrdelo prav vse, česar v neizkušenosti ali mladosti niso poznali.

Toda božji mlini meljejo počasi in gotovo. Nasprotniki stavkovnega gibanja pri ZZZD niso mogli pokazati, kako naj se vrši »moderna« borba za delavstvo. Čakali smo, da dokažejo, kako se pribori samo s krilaticami o vzajemnosti med delodajalcem in delojemalcem za slednjega košček kruha. Pričakali nismo. Ugotoviti smo morali celo, da uporablja tudi ZZZD »marksistične metode«. ZZZD, nasprotnica stavk in razrednega boja, je vodila letos stavko v Mislinjah, ki je trajala 5 tednov! Strašno: pet tednov razrednega boja! Kje so bili ves ta čas tisti, ki so svoječasno tako kritizirali JSZ, da bi povedali ZZZD: Stavka je prepovedana, pred podjetnika morate pasti na kolena! Ni jih bilo!

ZZD-arji so se zavedli, da osamljenosti ne bodo daleč prišli in da se niti naučili ne bodo ničesar. Zato se oprijemljejo nove taktike: Kjer se da, pristavljajo k akcijam svobodnih strokovnih organizacij svoj lonček, samo da se pokažejo in se lahko pohvalijo: Tudi mi se borimo! — Pa ali ni to strašno! Borba za delavstvo skupaj s socialisti in okuženici! Kje je ostalo tisto hvalisavo »samokatolištvo«, ki so ga iznašli zeleni?

Zelenim se je vse po vrsti podiralo,

da zelo težko da odgovor, ker nima skupnih mej z Nemčijo. Svica je odgovorila, da pred Rooseveltovo poslanico ni bila o njej obveščena, da pa zaupa v jamstvo, ki so ga ji dale za njeno nevtralnost vse države. Holandska je odgovorila, da ne pričakuje, da jo bo kdo napadel. Za primer napada pa zaupa v svojo vojaško moč.

Splošno vojaško dolžnost v Angliji bodo v kratkem vpeljali. Doslej so imeli Angleži samo prostovoljno armado, sestojajo iz poklicnih vojakov. Vsi angleški časopisi zagovarjajo uvedbo splošne vojaške dolžnosti, kar je zgovoren dokaz, kako resna je bodočnost. Vse do zadnjih mesecev je bilo le prav malo zagovornikov za splošno vojaško dolžnost. Ta težka skrb za prihodnost je povzročila sedanjo spremembo.

V pričakovanju Hitlerjevega govora, ki bo 28. aprila v državnem zboru v Berlinu, pišejo vsi tuji listi obširna ugibanja, kaj bo Hitler izjavil o bodočih namerah Nemčije. V splošnem vlada prepričanje, da je več skrivnosti o bodočih dejanjih kot o bodočih govorih.

njihova namišljena načela in pota. Le kruta resnica je ostala, da delavstvo prostovoljno moče v njihove vrste. Drugo leto obstoja so dobili zeleni manj obratnih zaupnikov kot prvo leto. Grozila jim je smrt javnega udejstvovanja. Tega ne bi mogli prenesti. Zato so se ozrli po zavezniku, ki bi jim pomagal do moči na izreden način, in ga tudi našli v Jugorasi, nacionalistični organizaciji, kije vstala kot odsek JRZ proti srbskemu marksizmu.

Kot krščanski strokovničarji smo pričakovali, da bodo zeleni poneli vero in zaupanje v katoliška, krščansko socialna načela med svoje zveznike in tako oplenitili delavsko gibanje Jugorasa na našem jugu. Motili smo se. Opazili smo namreč, da ZZZD-arji govorijo o katolištvu samo še doma, ko pa so v Beogradu, proslavljajo samo še nacionalno delavsko gibanje, zahtevajo z Jugoraso razširitev svoje organizacije na vse delavstvo in s tem obnem prepoved ostalih strokovnih organizacij ter prevzem delavskih ustanov, ki so nastale na iniciativo svobodnih strokovnih organizacij. Torej popoln odkim od demokracije v delavskem življenju!

Zadnji čas opazujemo zadnjo stopnjo. ZZZD-arji govorijo in pišejo samo še o »slovenski narodni delavski organizaciji«, kar je baje ZZZD, in sklicujejo »narodne slovenske shode«. ZZZD torej ni več katoliška organizacija, ni krščansko socialna, ni krščanska strokovna organizacija. Ultra katoliki so postali v hrepenenju po vodstvu delavstva ultra nacionalni, za plot so vrgli katoliški program; svojo organizacijo postavljajo samo na nacionalistično podlago na ljubo zavezništvi in vladanju. Papeške socialne okrožnice so jim postale nepotrebne in odveč.

V tem času vztrajamo organizacije in člani JSZ na programu, ki ga je postavil pokojni dr. J. E. Krek JSZ pred 40 leti in po katerem smo se skušali ravnati vsa leta svojega obstoja. Ponosno poudarjamo, da stojimo na krščanskih načelih, katerih se nismo in ne bomo sramovali. Kot pripadniki krščanskega svobodnega strokovnega gibanja bomo ostali zvesti svojim načelom, s katerimi stojimo in pademo. Kajti načela so za nas zvezde vodnice in ne puhlice.

UREDNIKOVA POŠTA

Po tov. Fajfarju Tonetu, ki je moral k vojakom v Džakovico, sem prevzel uredniške posle pri »Delavski pravici«. Vse stare sodelavce prosim, da ostanejo še v naprej zvesti sodelavci, vse nove in mlade pa prav iskreno vabim. Uredniške posle za vsako številko bom zaključil vsak ponedeljek. Vse bralce »Delavske pravice« pa tudi jaz prosim, da jo širijo med vsemi delovnimi slovenskimi ljudmi. Musek K. Vitko.

Vendar so tudi mnogi izmed voditeljev vanj verovali, a zaradi farizejev niso priznavali, zato da bi ne bili izobčeni iz shodnice. Ljubili so namreč svojo čast pred ljudmi bolj ko čast božjo. (Janez 12, 42—44. vrst.)

Pot JSZ

»Ni nič čudnega, da je JSZ doživela večkrat napade, in sicer prav in samo zaradi tega, ker se drži brezpogojno teh načel. Včasih so JSZ davili v imenu politične discipline, včasih v imenu slovenstva, včasih v imenu »integralnega« krščanstva in podobno. Vsakokrat pa smo zaradi tega, kadar in če je branila svojo svobodo in pravico, da gre s proletariatom skupaj v isti fronti in da deli z njim isto usodo, pa naj bo vesela ali pa žalostna. Z eno besedo: JSZ preganjajo in jo hočejo uničiti zaradi njene brezpogojne delavske linije. Vsi ti so v službi kapitalizma, pa četudi nastopajo pod še tako vzvišenimi zastavami.«

(Žumer, »Del. pravica« — 30. I. 1956.)

»Boj proti kapitalizmu in njegovega materialističnemu nazoru o človeku v JSZ ni torej zgolj materialnega značaja za košček kruha, ampak je ta boj tudi velikega načelnega pomena. Osnovna sila boja proti kapitalizmu v JSZ je v božjem pojmovanju človeka. Tu gre za človeka, za njegovo telesno in duševno stran.«

(»Delavska pravica« — 27. II. 1956.)

»Med tem pojmovanjem človeka in pojmovanjem sedanje kapitalistično-materialistične družbe ni kompromisa in ga biti ne more. Če zmaguje božje načelo o človeku, propad kapitalistično, če pa zmaguje to, propada božje.«

(»Delavska pravica« — 27. II. 1956.)

Delavec — človek

Današnja družba vidi v delavcu bitje, ki ga lahko izkorišča kakor se mu zljubi. Misli, da je delavec za to na svetu, da pripravlja nekaterim udobno in dobičkanosno življenje. Pa je družba v zmoti, saj je bil delavec tudi ustvarjen po božji podobi. Na svet pa ni prinesel pečata, da je zato rojen, da ga vsak izkorišča in zatira.

Tega bi se moral vsak zavedati, pa bi ne bil danes tako preziran. Zavedati bi se moral, da on vzdržuje svet. Vprašamo, kaj bi bil svet brez delavčeve roke. Vsi ti, ki danes živijo na račun delavcev, bi ne živeli tako brezskrbnega življenja in bi bolj upoštevali delavca — saj on ustvarja vse dobrine tega sveta. Pomisli naj družba, kaj napravi stroj sam, če ni pri njem delavčeve roke. A tega se večina delavstva in tudi drugi ne zavedajo. Dokler ne bo v delavstvu te zavesti, ni pričakovati izboljšanja. Primeri se, da delavec taji, da je delavec. Tako ravnanje nas vodi v pogubo, ne pa k zmagi, ki je tako zaželena. Vsak bo moral še mnogo žrtvovati, preden pride do zaželenega cilja. Prav vsak, ne pa tako, kakor se danes dogaja, da še nad polovico delavstva stoji izven svobodnih strokovnih organizacij. Edino prava strokovna organizacija daje delavcu tisto izobrazbo in nauk, ki uči, da je delavec tudi človek. Skrajni čas je že, da pride delavec do spoznanja, da je njegovo mesto samo v strokovni organizaciji. Na žalost, da tega spoznanja danes še ni. Povsod naletiš na delavce, ki se žrtvujejo do skrajnosti in nastane vprašanje: ali bodo imeli od tega kako korist za svoj položaj. Na to naj vsak pomisli in naj si odgovori. Vsak bi moral biti ponosen, da je član strokovne organizacije in s tem doprinaša svoj delež k izboljšanju delavskega položaja.

Delavci, oklenite se svoje strokovne organizacije, da bomo skupno doprinesli svoj delež, da zmaga pravica nad krivico. Pokazati moramo najprej sami, da smo res ljudje, šele potem nas bo sedanja družba upoštevala kot človeka. To delo vrši JSZ že od svojega začetka in ga bo vršila tudi v prihodnosti.

Ko St.

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

DELAVCII! Najcenejše in najhitrejšo prometno sredstvo je dobro kolo znamk »Dürkopp«, »Triumph«, »Austrodaimler«, »Vesta« in »Miffa«, ki jih dobite tudi na obroke samo pri Cirilu Kmetiču v Dobu 110 pri Domžalah.